

Bibliotekens arbete med nyanlända

Svensk
biblioteksförning

2015 kom över 160 000 asylsökande till Sverige. Under hösten såg vi hur flyktingkrisen ställde stora krav på mottagandet på många platser i landet. En institution som på ett imponerande sätt anpassade sin verksamhet till fler användare och nya krav var biblioteken. Biblioteken har öppnat upp dörrar in i det svenska samhället.

Bibliotekens arbete med nyanlända grundar sig i bibliotekslagen. Lagstiftaren har uttalat att "biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken
3. lättläst svenska"

Det här är inget nytt för svenska bibliotek. Under 70-talets arbetskraftsinvandring och under 90-talets krig i forna Jugoslavien möttes behoven hos nytillkomna invånare på biblioteken. Biblioteken är också en del av en internationell rörelse som står och verkar för det demokratiska samhällets utveckling genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Bibliotek som institution har också högt förtroende, inte bara i Sverige. Det är därför naturligt att söka sig till biblioteket.

Biblioteken är mycket viktiga för många asylsökande. Biblioteken är öppna för alla och det blir aldrig fullt. För många har det lokala folkbiblioteket blivit den viktigaste kontakten med det svenska samhällslivet. På många håll rapporteras att antal besök på biblioteken ökat och effekterna har varit tydligast på mindre orter dit det kommit många asylsökande.

Anledningarna till att så många nyanlända besöker biblioteken är många. Det handlar om språkträning, möjligheten att använda datorer, möta andra människor eller läsa tidningar och låna böcker. Men också för att fylla dagarna med en meningsfull sysselsättning och ha tillgång till något annat öppet rum än det egna flykting-

boendet. Många vill också ha svar på frågor om asylprocessen och hjälp med myndighetskontakter.

För att möta dessa behov hos besökarna anordnar biblioteken en rad olika aktiviteter. I många fall har de också etablerat ett samarbete med civilsamhället för att genomföra aktiviteter och utbildningstillfällen. En viktig förutsättning för att nyanlända ska kunna använda biblioteket är möjligheten att få lånekort även utan personnummer.

Aktiviteter som biblioteken gör är bland annat att:

- Arrangera språkcaféer
- Anordna sagostunder på olika språk
- Placera ut datorer och böcker på flyktingboenden
- Förstärka medieutbudet på andra språk än svenska och lätt svenska
- Justera bokbussarnas turer och rutter så att de kan köra till flyktingboenden
- Köpa in fler datorer på grund av ökat behov
- Låna ut språkvänner för språkträning och ökade sociala kontakter
- Genomföra uppsökande verksamhet för att berätta om bibliotekens verksamhet
- Etablera volontärverksamhet för bland annat språk- och läxhjälp
- Anställa flerspråkig personal

- Förbättra tillgången till samhällsinformation i biblioteket
- Utveckla bibliotekens webbplatser med flerspråkig information
- Använda flyktingars egna erfarenheter och berättelser i aktiviteter och utställningar
- Erbjuder ungdomsguider med annat modersmål än svenska för att lotsa nyanlända besökare på biblioteken

För att stärka bibliotekens arbete med nyanlända presenterade regeringen under våren 2016 en särskild satsning. 10,5 miljoner kronor kommer under hösten att fördelas av Kulturrådet till folkbibliotek och regional biblioteksverksamhet. Pengarna ska användas för tillfällig verksamhet eller utveckling av nya metoder. Ansökningsperioden pågår så det går inte att säga något om vilka effekter satsningen kommer att få.

Utmaningar framåt

Även om flyktingpolitiken skärpts och antalet asylsökande för tillfället har sjunkit kommer de senaste årens stora mottagande påverka biblioteken under lång tid framöver. Integration är ett långsiktigt arbete, asylprocessen är ofta lång och sysslösheten bland många stor. Biblioteken måste ges möjlighet att rusta långsiktigt för att kunna möta förändrade behov bland sina besökare.

Bibliotekslagen pekar ut många ansvarsområden för biblioteken och resurserna måste anpassas efter behoven. Om behoven ökar på ett område måste det mötas med mer resurser, inte att biblioteken drar ner på verksamheter som riktas till andra målgrupper. Framförallt på orter där det är många flyktingar i förhållande till kommunens befolkning behövs mer resurser till folkbiblioteken.

Medarbetare på biblioteken måste få möjlighet till kompetensutveckling för att möta nya besöksgrupper utifrån deras behov, vilket kan skilja sig från traditionella besökare. Det kan handla om språk men också kulturell kompetens.

Biblioteken behöver ha en tillräcklig bemanning för att hantera fler och nya besöksgrupper.

Biblioteken behöver resurser för att anpassa medieutbudet. Här har många bibliotek gjort förändringar men det behövs mer resurser för att möta behovet hos nya användargrupper.

Fler och fler bibliotek fungerar de facto som lokala medborgarkontor, även om de inte har det uttalade uppdraget. Människor ställer helt enkelt frågor de vill ha svar på och biblioteksanställda får många frågor som inte är traditionella biblioteksfrågor. Kommuner och myndigheter behöver därför stärka samhällsinformationen på biblioteken och se till att bibliotekens medarbetare bättre kan svara på de frågor som ställs.

Bibliotekens arbete med nyanlända är en viktig och självklar uppgift för biblioteken, med stöd i lagstiftningen och som en del av en lång tradition att stå upp för kunskaps-spridning och åsiktsfrihet. Biblioteken har visat sig redo att ta ansvaret. Men för att kunna fortsätta att förbättra bibliotekens arbete med nyanlända måste bibliotekshuvudmännen ta sitt ansvar för finansiering och bemanning.

Svensk biblioteksforening är en ideell, partipolitiskt obunden och fri aktör. Foreningen samlar och verkar för alla typer av bibliotek genom att informera om bibliotek och dess verksamhet, skapa debatt och bilda opinion, bedriva lobbning samt främja forskning och utveckling. Foreningen har både bibliotek och enskilda personer som medlemmar och samlar cirka 3 000 personer och 550 institutioner inom svenskt biblioteksväsende. Foreningen har ett 20-tal expertnätverk för olika intresseområden inom biblioteksväsendet. Under våren 2016 startades också ett expertnätverk för bibliotekens arbete med nyanlända.

World Trade Center • Box 70380 • 107 24 Stockholm
Tel: 08-545 132 30 • info@biblioteksforeningen.org
www.biblioteksforeningen.org